

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen att betala ut medel för en mer kunskapsbaserad äldreomsorg

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut 100 000 000 kronor till de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) för deras arbete inom området äldreomsorg. RSS:erna får använda medlen till att stärka förutsättningarna för kommunerna att utveckla och upprätthålla en kunskapsbaserad äldreomsorg med fokus på vård och omsorg för personer som har en demenssjukdom.

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs föra dialog med Sveriges Kommuner och Regioner. Socialstyrelsen ska senast den 31 oktober 2026 och 2027 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Socialstyrelsen ska senast den 31 oktober 2028 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningarna ska innehålla en redogörelse för uppdragets genomförande, fördelningen av medel och resultatet av satsningen.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2025 använda högst 100 750 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet, anslagsposten 2 Statsbidrag för stärkt kunskapsstyrning inom äldreomsorgen. Socialstyrelsen får använda högst 750 000 kronor för eget arbete kopplat till uppdragets genomförande.

Huvudmännen för RSS:erna får rekvirera medel enligt *bilaga*. Medel rekvireras av huvudmännen för RSS:erna från Socialstyrelsen senast det datum som myndigheten beslutar. Medel som inte har använts för avsett

ändamål med statsbidraget ska återbetalas till Socialstyrelsen senast det datum som myndigheten beslutar.

Huvudmännen för RSS:erna ska lämna en redovisning av hur de mottagna medlen har använts vid den tidpunkt och enligt de anvisningar som Socialstyrelsen anger.

Redovisningar, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Förutsättningarna för en äldreomsorg av god kvalitet stärks med kunskapsbaserade verksamheter. Regeringen har den 23 januari 2025 beslutat propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89). Det föreslås bl.a. att socialtjänstens verksamhet ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Förslagen i propositionen synliggör vikten av att socialtjänsten utvecklar nya arbetssätt och integrerar ett förebyggande arbetssätt i hela socialtjänstens verksamhet. Den nya socialtjänstlagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

De regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) verkar på länsnivå, för samverkan och utveckling. Det finns 24 RSS:er och de är utformade efter förutsättningar och behov i respektive län. RSS stödjer huvudmännen i samverkan kring frågor som rör socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det gäller både samverkan mellan kommunerna i länet och samverkan mellan kommunerna i länet och regionen. De är även en dialogpartner mellan kommunal och nationell nivå och denna länk är grundläggande för att verksamheterna ska kunna arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och bästa tillgängliga kunskap i äldreomsorgen. Det finns dock behov av att stärka kunskapsstyrningsstrukturen, vilket påtalats av såväl Sveriges Kommuner och Regioner som Socialstyrelsen genom Nationellt kompetenscentrum för äldreomsorg.

I takt med att vi lever allt längre förväntas antalet personer som insjuknar i en demenssjukdom fördubblas till år 2050. Det innebär stora utmaningar för vården och omsorgen. För att möta utmaningarna har regeringen beslutat om en demensstrategi, Varje dag räknas: Nationell demensstrategi 2025–2028 (S2025/00121). Strategin syftar till att tydliggöra områden inom vården

och omsorgen som är av särskild betydelse för personer som har en demenssjukdom, lyfta fram behov av utveckling och att följa den utvecklingen. Det har under den senaste tiden tillkommit ny kunskap om metoder för att förebygga demenssjukdomar och att lindra symtom. Det är mycket angeläget att sådan kunskap kommer kommunerna till del så att de även kan verka för att stärka enskildas möjlighet att leva självständigt och förhindra eller senarelägga behov av socialtjänstinsatser, genom ett effektivt förebyggande arbete. Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag (S2025/00123) att främja utvecklingen av vården, omsorgen och tandvården för personer som har en demenssjukdom. Regeringen bedömer att RSS:erna kan vara ett viktigt stöd i detta arbete.

I arbetet för en mer kunskapsbaserad äldreomsorg har RSS:erna en nyckelroll. De utgör ett nav i kunskapsstyrningsstrukturen och har därmed goda förutsättningar för att få kännedom om ny kunskap som de kan sprida till berörda aktörer. Det innebär även att de har goda förutsättningar att bistå kommunerna med praktiskt stöd för att främja kunskapsbaserade arbetssätt i verksamheterna. Det kan handla om att, inom området vård och omsorg för personer som har en demenssjukdom, bistå dels med kompetenser i fråga om t.ex. implementering, individbaserad systematisk verksamhetsuppföljning och annat förbättrings- och utvecklingsarbete, dels med stöd till verksamheterna i olika sakområden som exempelvis anhörigstöd och förebyggande arbetssätt.

Förutsättningarna för de enskilda RSS:erna ser dock olika ut i landet. Varje län har en RSS utom Västra Götalands län som är indelad i fyra RSS:er. Kommunerna använder sig av RSS:erna i olika grad vilket innebär att de lokala utvecklingsbehoven också kan skilja sig åt.

För att verksamheter inom äldreomsorgen ska arbeta mer kunskapsbaserat behöver stabiliteten och långsiktigheten i RSS:ernas arbete stärkas. Med ett statligt bidrag stärks förutsättningarna för varje regional samverkans- och stödstruktur att fungera som ett kunskaps- och utvecklingsstöd till kommunerna.

Närmare om uppdraget

Medel för RSS:erna tilldelas länsvis. Alla län har en RSS utom Västra Götalands län som har fyra, Fyrbodal, Skaraborg, Borås och Göteborg. Medel fördelas enligt principen 25 procent fast belopp per län, 25 procent

rörligt efter antal kommuner inom respektive län samt 50 procent rörligt utifrån andel personer 80 år eller äldre i varje kommun inom respektive län.

Regeringen beräknar att 100 miljoner kronor kommer att avsättas för uppdraget även för 2026 och 2027, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Anna Tenje

Johanna Hedström

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Finansdepartementet/BA, OFA K
riksdagens socialutskott
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
Föreningen Sveriges socialchefer
Sveriges Kommuner och Regioner
Regionala samverkans- och stödstrukturerna